

Ha ma megkérdezzük valakit Magyarországon, hogy hol nyugszanak királyaink, a legtöbben gondolkodás nélkül Székesfehérvárat említik. Ez azonban csak részben igaz, ugyanis 11. századi uralkodóink előszeretettel választották a saját maguk által alapított egyházat végső nyughelyül.

A Dél-Dunántúlon két uralkodónk sírját is megtekinthették a középkori jámbor utazók. Orseoló Pétert 1046-ban „Pécsett temették el második országlásának harmadik évében Szent Péter apostol egyházában, amelyet ő alapított”; Béla testét pedig 1063. szeptember 11-én bekövetkezett halála után Szekszárdra vitték, hogy az általa alapított bencés apátságban helyezték el.

Árpádházi (I.) Béla királyunkról (1060–1063) alig maradt fenn kortárs írás. A 14. században keletkezett Képes Krónika szerint „*Békességgel országot, ellenség nem zaklatta, nemzetének javát kereste. Egyebek közt okosságának adta bizonyosságát abban, hogy pénzt veretett, nagy érdemeket színtiszta ezüstből, és az eladó portékák árát szabott mérték szerint a bölcsen intézkedő elme igaz méltányosságával állapította meg. Nem tűrte, hogy a kalmarok és pénzbevéltők átkos, fősvény mohósága fölös hasznot szerezzen az együgyű és paraszti emberektől.*”

A bizonytalanságot jelzi, hogy származásáról is megoszlanak a vélemények. Valószínűleg az István királyunk által megvakíttatott Vazul legfiatalabb gyermekéről van szó, aki Levente és András testvérével együtt apjuk megcsonkítása után a Lengyel Királyságba

Királyok a házban: I. Béla Szekszárdon

menekült, és ott várta ki sorsa jobbra fordulását. A források hallgatása miatt csak feltételezzük, hogy Béla II. Mieszko lengyel fejedelem udvarában vette fel a kereszténységet, és katonai érdemeiért cserébe Richeza hercegnő kezét is elnyerte. Az ifjú herceg nem vett részt az 1040-es évek belpolitikai zűrzavarában, csak 1048-ban tért haza I. András hívására, és ekkortól kapcsolódott be az ország irányításába.

András és Béla viszonya egy évtizedig kiegyensúlyozott volt, ám miután előbbi fiát, Salamont koronáztatta királlyá, újabb polgárháború vette kezdetét. Az ellentétet jól mutatja a krónikákban megörökített várkonyi találkozó, ahol András arra utasította öccsét, hogy válasszon a korona és a hercegi hatalmat jelképező kard között. Bár Béla itt látszólag belenyugodott fivére döntésébe, 1060-ban azonban nyílt háború kezdődött, melynek során a törvényes király meghalt, fia pedig német földre menekült.

I. BÉLA SZOBRA SZEKSZÁRDON

A csekély legitimitással bíró Bélát 1060. december 6-án koronázták meg, ám mivel az ő utódai örökölték a trónt, sikeres uralkodóként emlékezünk rá, miként azt a fenti idézet is bizonyítja. Neki köszönhető a szekszárdi bencés apátság megalapítása, ám ennek okát valójában csak találgatni tudjuk. A hagyomány szerint, mivel ő maga barna, azaz „szög” színű, valamint kopasz, azaz szár volt, így magáról nevezte el Szög-szár(d) birtokot, ám ennek kevés a realitása.

Béla király halála körül nagyon sok a bizonytalanság. 1063-ban ugyanis éppen királyi tanácskozások zajlottak a dömösi udvarházban, ahol egy alkalommal rászakadt a trón, és a balesetben súlyosan megsebesült. Nem kizárt, hogy merénylet állt a háttérben, hiszen ekkor éppen a Salamon király érdekében indított német hadjárat elleni védekezés terveit vitatták meg. Béla tetemét még szeptemberben Szekszárdra vitték, ám mivel az apátsági templom építése ekkor még zajlott, ezért ideiglenesen máshol temették el. A templom a történelem folyamán elpusztult, maradványain a 19. században a vármegyeházát építették fel. Az elmúlt évtizedek régészeti ásatásai bizonyították, hogy az egykori apátsági templom központjában állhatott Béla királyunk sírja, amelyet fia, Géza király díszített fel 1076 körül. A szarkofág feltételezett helyét érdemes lenne bemutathatóvá tenni, hiszen koronás főnket rejti a föld.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS